

TGF – Dybere liv (2) – Sjælens mørke nat

Vi er i gang med en serie af prædikener, som hedder ”Dybere liv”. Det er prædikener som fokuserer på vores tro og hvordan den kan udfolde sig, modnes, styrkes, blive en meget aktiv del af vores liv.

I dag vil vi se på nogle bestemte stadier i vores trosliv, hvor vi kan opleve, at vores tro og vores relation til Gud ændrer karakter. Nærmest i en grad så det føles som om, at Gud ikke er der, som om vores tro har mistet sin styrke og vores oplevelse af Guds nærvær er forsvundet fra os.

Denne erfaring gælder ikke så meget i begyndelsen af vores trosliv, hvor vi ofte kan opleve både Guds ånds virke i vores liv, bønnesvar eller andre manifestationer af Guds nærvær.

Denne erfaring af Guds manglende nærvær dukker op, når vi har været igennem de indledende faser i vores trosliv og nærmer os de helt centrale dele af troens væsen, hvor vores ego, vores behov, vores ønske om Guds indgriben og nærvær, bliver sekundære. I den klassiske litteratur omtales denne fase som ”sjælens mørke nat!”.

David, som var konge i Israel, var meget bekendt med denne fase og skrev poetisk om den, selvom det stadig var en svær proces at være i, mens det stod på.

Salme 22

v1 For korlederen. Al-ajjelet-ha-shahar. Salme af David.

v2 Min Gud, min Gud! Hvorfor har du forladt mig?
Du er langt borte fra mit råb om hjælp og fra mit skrig.
v3 Min Gud, jeg råber om dagen, men du svarer ikke,
og om natten, men jeg finder ikke ro.

v4 Du troner som den hellige,
du, som Israel lovsynger.
v5 Vore fædre stolede på dig,
de stolede på dig, og du udfriede dem.
v6 De klagede til dig og blev reddet,
de stolede på dig og blev ikke gjort til skamme.

v7 Men jeg er en orm, ikke en mand,
en skændsel for mennesker, foragtet af folk.
v8 Alle, der ser mig, spotter mig,
de vrænger mund og ryster på hovedet:
v9 »Han har overgivet sin sag til Herren, lad ham udfri ham,
han må redde ham, han holder jo af ham!«

v10 Det var dig, der hjalp mig ud af moders liv
og gav mig tryghed ved moders bryst.
v11 Til dig var jeg overladt fra min fødsel,
fra moders liv var du min Gud.
v12 Hold dig ikke borte fra mig,
for nøden er nær,
og ingen hjælper mig!

v13 Stærke tyre omgiver mig,
Bashanbøfler omringer mig;
v14 rovgriske og brølende løver
spærrer gabet op mod mig.
v15 Jeg er som vand, der hældes ud,

alle mine knogler falder fra hinanden,
mit hjerte er som voks,
det smelter i livet på mig.
v16 Min gane er tør som et potteskår,
min tunge klæber til gummerne,
du lægger mig i dødens støv.

v17 Hunde omgiver mig,
en flok af forbrydere står omkring mig;
de har gennemboret mine hænder og fødder,
v18 jeg kan tælle alle mine knogler.
De ser på mig med skadefryd,
v19 de deler mine klæder mellem sig,
de kaster lod om min klædning.

v20 Men du, Herre, hold dig ikke borte,
du, min styrke, skynd dig til hjælp!
v21 Red mit liv fra sværdet,
mit dyrebare liv fra hundene,
v22 frels mig fra løvens gab,
fra vildoksernes horn!

Du har svaret mig!

v23 Jeg vil forkynde dit navn for mine brødre,
i forsamlingens midte vil jeg lovprise dig:
v24 Lovpris Herren, I der frygter ham,
vis ham ære, hele Jakobs slægt,
frygt ham, hele Israels slægt!
v25 For han viste ikke foragt og afsky
for den hjælpeløses nød;
han skjulte ikke sit ansigt for ham,
men hørte, da han råbte om hjælp.

v26 Du er min lovsang i den store forsamling,
jeg indfrier mine løfter for øjnene af dem, der frygter
Herren.

v27 De ydmyge skal spise og mættes,
de, der søger Herren, skal lovprise ham,
og de skal få nyt mod for evigt.

v28 Hele den vide jord skal huske Herren
og vende tilbage til Herren;
alle folkenes slægter
skal kaste sig ned for dig.

v29 For kongemagten tilhører Herren,
han hersker over folkene.

v30 Ja, alle, der sover i jorden, skal kaste sig ned for ham,
alle, der stiger ned i støvet, skal falde på knæ for ham.

v31 Men jeg vil leve for ham, og mine efterkommere skal
tjene ham.

Der skal forkyndes om Herren for kommende slægter,
v32 man skal forkynde hans retfærdighed for folk, der
fødes,
for han greb ind!

Oplevelsen af Guds fravær

At blive kristen, vokse i forståelsen af det kristne liv, de kristne værdier og relationen til Gud og derefter miste følelsen af Guds nærvær, kan være en skræmmende og uforståelig oplevelse, som for nogle kan sætte gang i en troskrise, der kan være i mange år.

Mødet med Gud er grundlæggende godt for vores sjæl og er med til at sætte os fri til at leve vores liv, som Gud har tiltænkt.

Mødet med Gud er ikke nemt for vores EGO, som ofte i mødet ender med at gå til grunde eller kæmpe så meget imod, at relationen til Gud forbliver overfladisk, men dog stadig en relation eller i værste fald går til grunde.

Mødet med Gud kan i begyndelsen gøre ondt, fordi han er så meget anderledes end os. Gud er salighed (grundlæggende lykke) for vores dybeste jeg, men for vores ego, vores ydre jeg, er han en trussel. Det er vores ydre jeg, som først konfronteres med Gud og dør af det.

For mange som er begyndt deres åndelige rejse ind i kristendommens sandheder og ind i en ægte og levende relation med Gud, opleves denne rejse forskellig alt efter den fase, som vi befinder os i.

Ser vi på en af de mest kendte kirkefædre, som var ekspert i disse processer, Johannes af Korset, inddeler han vores åndelige rejse i 7 faser. Jeg har taget dem med i en oversat og lidt reduceret version (se nederst).

I de første faser, hvor vores længsel efter Gud er tydelig og vi søger en konkret erfaring af Gud, en berøring af Guds nærvær, går vi fra søgen til begyndende tro. Vi fornemmer Gud og vi erfarer Guds nærvær.

I den næste fase, oplever vi, at Gud ikke bare er en kærlig gud, men også en hellig gud og vi oplever et behov for at opleve Guds tilgivelse og nåde i takt med vi vender os til ham og bliver helliggjort.

I den næste fase prøver vi at komme i dybden med vores forståelse af troen og livet som kristne. Vi prøver at forstå og begribe de kristne grundsandleder, treenigheden, Jesus som frelser, Gud som skaber, Helligånden som talsmand og den store kompleksitet, der ligger i at tro på en gud, en bestemt gud. Vi vil gerne begribe det hele og ikke bare gribe det.

For Johannes af korset var dette den nemme del, fordi Gud i disse faser kunne opleves på forskellig vis gennem bønner, Helligåndserfaringer, en oplevelse af Guds nærvær, åndens gaver og frugter i vores liv... alt sammen tydelige tegn, som hjælper os til at holde fast i troen.

Også umiddelbare oplevelser af meningsløshed og lidelse, manglende bønner og prøvelser hører til denne kategori og har sin plads i vores trosrejse og vores gudsbillede. Alt efter vores indstilling til Gud, opleves disse tider som døre, hvor Gud kan tale ind i vores liv og rense os, tilgive os, opdrage os, have medfølelse med os.

I den næste fase, som er forbundet med en ny erfaring af Gud, kommer i vi ind i det, som Johannes kalder "sjælens mørke nat". En fase, hvor Gud opleves fraværende. Hvor vores bønner og ønsker og søgen, ikke bærer frugt og hvor vores almindelige glæde ved de klassiske kristne veje opleves som tomme. Denne fase er en fase, hvor Gud opleves fraværende, hvor det føles som om, at Gud har forladt os.

Hvorfor denne fase? Svaret er, at vi for at komme ind i en tættere og mere ægte og dyb relation med Gud, skal opgive vores selvbestemmelses-ret.

At miste retten til selv at bestemme, til vores autonomi, det føles som den store død. Det er en begravelse af vores ego, vores falske (selvdesignede) jeg, som af mange forskellige grunde, krampagtigt holder fast i en identitet, som er og har været formet af alt muligt i vores liv, som ikke er af Gud... social arv, traumer, erfaringer m.m.

Derfor er det i de 3 klassiske klosterløfter, som man aflagde ved indtræden i en kirkelig orden; fattigdom, kyskhed og lydighed, den sidste, som var den sværeste, fordi lydighed tager det fra os, som vi forbinder mest det mest grundlæggende i vores personlighed og menneskelige værdighed – vores mulighed og evne til at bestemme over os selv.

At gøre Jesus til herre i vores liv, er en voldsom beslutning, som indebærer at vi for alvor lægger vores liv over i Guds hænder og lader Gud lede os i hverdagens gøremål, i de store livsvalg, i Guds ønsker for vores liv, i vores kald, i vores indstilling til andre mennesker... kort sagt: Alt! Vi oplever, når vi går igennem denne fase, at vores perspektiv ændres fra at Gud er der for os, til at vi er der for Gud.

Det virker ganske enkelt selvmodsigende at vi, ved at miste os selv, vinder os selv (Mark 8,35), at vi, ved at Kristus lever i os, ikke længere lever i os selv... erfaringer, som Jesus opmuntrede sine disciple til at opleve og som Paulus prøvede give videre til de kristne i hans mange breve.

At overgive sig til Gud helt grundlæggende, giver Guds plads til at vise, at han ikke er vores modstander, men vores frelser. Han prøver ikke at tage vores liv, men gøre os levende. Han

ønsker, at vi skal opleve Guds iboende nærvær i os, han vil gøre os til oaser af liv, han skaber en kilde i os, som flyder over og som gør, at vi bliver medskabere på Guds ønsker for denne verden.

”Jesus svarede hende: »Enhver, som drikker af dette vand, skal tørste igen. v14 Men den, der drikker af det vand, jeg vil give ham, skal aldrig i evighed tørste. Det vand, jeg vil give ham, skal i ham blive en kilde, som vælder med vand til evigt liv.” (Johs 4,13-14)

I forlængelse af denne fase stopper vi med at spørge efter mening. Vores ambitioner stilner af og vi kommer ind i en fase, hvor vi bare er. Her oplever vi, at Gud er anderledes, end vi regnede med. Vores gudsbillede ændrer sig og bliver mere realistisk og mindre sentimentalt. Vi har ingen dagsordner med Gud, men vi hviler i, at Gud er gud og vi er os og i denne enkle relation, får livet lov til at udfolde sig på ny.

Vi begynder at se verden på en ny måde. Vi begynder at se mennesker med Guds øjne. Vi kræver ikke noget, men er taknemlige. Vi oplever en klar og stille kilde, som vælder op i vores hjerte og flyder over og det får mange forskellige konkrete udtryk.

Vi lader nåden og glæden og freden komme til os, som himmelske gaver, der regner fra himlen til rette tid. Hvorfor? Fordi Gud er gud og vi er os, hans børn, hans skaberværk.

Kong David begynder sin salme med:

”v2 Min Gud, min Gud! Hvorfor har du forladt mig?

*Du er langt borte fra mit råb om hjælp og fra mit skrig.
v3 Min Gud, jeg råber om dagen, men du svarer ikke,
og om natten, men jeg finder ikke ro.”*

Men han fortsætter sin salme med:

”Du har svaret mig!

*v23 Jeg vil forkynde dit navn for mine brødre,
i forsamlings midte vil jeg lovprise dig...”*

Kan Gud grundlæggende være fraværende i vores liv? Nej!
Uden Guds konkrete tilstedeværelse, ville vi ikke være!
Kan Gud holde sit konkrete nærvær tilbage? Helst ikke, men
nogen gange er det nødvendigt i en grad, for vores egen skyld.
Kristendommen er en åbenbarings-religion og det indebærer
faser af erfaret fravær og nærvær fra vores side, men ikke hos
Gud. Han er allestedsnærværende, med eller uden vores
viden, tro eller forståelse.

En vej frem

Hvad kan du så gøre, hvis du konkret oplever at Gud føles
fraværende, at dine bønner ikke lykkes, at dit råb ikke høres,
at din erfaring af Guds nærvær er forsvundet?

Lad være med at prøve at fylde fraværet op med andre ting!
Det er en klassisk fristelse!! Oplevelsen af fravær er også en
vigtig del af Guds vej med dig. Spørg hellere Gud, hvad det er,
som du skal lære om dig selv eller Gud? Hvad har Gud travlt
med i dit liv i denne fase, som KUN er god, selv om den ikke
opleves som god?

Del dine tanker med andre, som måske har oplevet noget
tilsvarende, så du kan se om det er din sårbarhed, sygdom,
psykiske tilstand eller andet, som farver processen eller om
det er dig, som er i gang med at komme ind i en ny fase i dit
trosliv, som er ny for dig og derfor føles fremmed eller forkert.

Hold fast i dine vaner, også selvom de ikke giver energi. Bøn,
bibellæsning osv. (de åndelige discipliner).

Skab et rum i løbet af din dag, din uge, dit år, hvor du trækker
dig tilbage og bare er... det er en sund doven-skab!! I
stilheden, tilbagetrukkenheden kan du komme i kontakt med
dine dybeste længsler... og kan opleve af dit ønske om at blive
mødt Guds trøst, ændrer sig til at møde trøstens gud, Gud
selv.

Owe Wikström's tolkning af Johannes af Korset

1. LÆNGSEL – blid åbning af sanserne - “Gud fornemmes” –
“Ahnung”
2. ENTUSIASME – Guds virke ses overalt - “Gud elskes” –
“Uskyld”
3. SORG - Guds kærlighed skifter udseende - “Jeg er en
synder”
4. RATIONALITET – Refleksion over og forståelse af Gud i al
kompleksitet - “Teologi” – “Min forstand kæmper med
Gud”
5. FORLADTHED – Gud forvinder “Sjælens dunkle nat”
6. ILLUMINATION – “God skinner” - “Gennem troskrisen at nå
til et nyt tros-niveau og -kvalitet”
7. INTEGRATION – “Gud ER” - “Drik te, når du drikker te”